

doporučujeme plnit v okolí školy (zahradka, park apod.). Pokud to není možné, nabízí se cvičné fotografování přírodnin donesených do třídy. Vzhledem k tomu, že se místo záznamu nebude shodovat s místem výskytu zachyceného druhu, dbejte na pozdější smazání cvičných snímků nebo doplnění odpovídající lokality a data nálezu.

Po uložení alespoň 50 vlastních pozorování v osobním profilu vám iNaturalist povolí vytvářet vlastní projekty. Můžete si tak vyfiltrovat lokality, datum nebo třeba taxon, který mají žáci sledovat. Veškeré nálezy odpovídající vámí zadaným parametřům, se budou automaticky ukládat do stránky projektu (např. <https://www.inaturalist.org/projects/zs-luhacovice>) a zároveň bude vygenerována základní statistika výsledků.

Pokud se pro začlenění aplikace do výuky rozhodnete, nespěchejte. Základem je

osvojit si práci s aplikací a až poté ji začít používat se žáky. Zkuste např. zmapovat biodiverzitu na školní zahradě či na školním výletě. Máte kolegu ve vaší nebo správcenou škole se stejným směřením? Zorganizujte soutěž v počtu pozorování, druhů, v mapování zahrady nebo konkrétního taxonu. Práci s iNaturalist můžete doplnit stávajícími aktivitami:

- Připravujete do výuky senný nálev? Pracujte s ním, jak jste zvyklí, a na konci se třídou vyfotografujte objevené organismy do iNaturalist.

- Vytvářejí si žáci herbář? Zkuste klasický herbář doplnit digitálním.

- Pracujete s určovacími klíčem? Pořídte snímky několika organismů do iNaturalist a pak je určete pomocí klíče. Dostali jste se do slepé uličky? V tom případě zřejmě nelze druh určit a je potřeba ho vyfotografovat znovu, např. z jiného úhlu nebo vybrat jiný detail. Tím žáci pochopí význam určovacích znaků v praxi.

Uživatel si rozšiřuje obzory, aniž by o to přímo usiloval. Aplikace iNaturalist je skvělým nástrojem pro projekty občanské vědy, kdy se veřejnost zapojuje do vědeckého výzkumu. Pokud vás téma zaujalo, nenechte si ujít seriál K výuce Občanská věda (Citizen Science), který Živa chystá pro r. 2024.

Odkazy na pracovní listy k poznávání přírody a další náměty uvádíme na webové stránce Živa.

Odkazy na pracovní listy k poznávání přírody a další náměty uvádíme na webové stránce Živa.

David Sommer, Dušan Trávníček

Pavel Bezděčka oceněn Českou společností entomologickou

Jak již v Živě pravidelně informujeme, od r. 2019 uděluje výbor České společnosti entomologické (ČSE) čestná ocenění pro význačné osobnosti, jejichž působení se rozličnými způsoby dotýká entomologie. Každoročně bývá navrženo kolem 10 kandidátů a výbor ČSE poté vybírá, kdo cenu obdrží. Ačkoli bylo rozdáno již 14 ocenění, relativně malá část byla udělena za popularizaci entomologie a osvětovou činnost. Právě tyto oblasti jsou rozhodující pro zachování vysoké společenské a odborné úrovně ČSE a dobrého jména entomologie jako vědního oboru. Dlužno však podotknout, že přes jejich nesporný význam je bohužel relativně málo lidí, kteří se jim věnují. Jedním z nich je bezesporu Pavel Bezděčka, jehož bohaté aktivity na poli entomologie lze hodnotit jako mimořádné v mnoha oblastech. Výbor ČSE se však rozhodl vyzdvihnout právě jeho popularizaci entomologie a osvětovou činnost. Na Valném shromáždění ČSE konaném 18. února 2023 v Kulturním domě Barikádníků za ni proto obdržel ocenění ČSE (obr. 1).

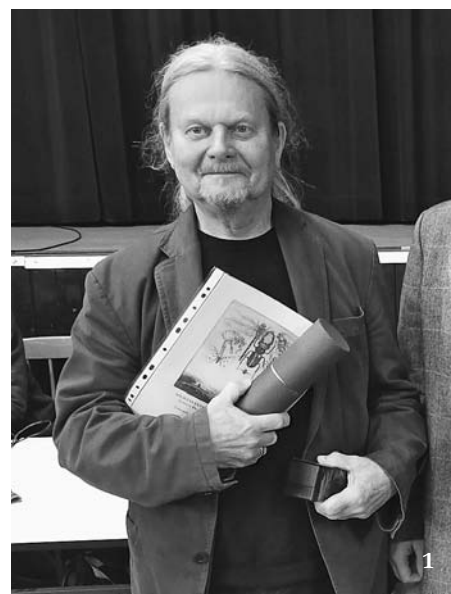
Pavel Bezděčka se narodil 4. července 1952 v Praze, ale celé dětství, jinošská léta i první roky dospělosti prožil v Olomouci. Zde vystudoval Střední zemědělskou technickou školu. Protože jeho tatínek byl farářem československé církve husitské, tehdejší režim mu neumožnil studium na vysoké škole. Pavel se tedy naučil vzdělávat sám. Začal pracovat jako asistent ve veterinární nemocnici a po dvouleté vojenské službě odstartoval neuvěřitelně pestrá pracovní anabázi. Za život vystřídal 19 zaměstnání, která se od sebe často diametrálně lišila. Zoologii jako oboru se sice věnoval celý život, ale profesně až od r. 1991, kdy se stal referentem ochrany přírody na tehdejší Okresní úřadě v Uherském Hradišti. Posléze pracoval jako zoolog na Správě chráněné krajinné oblasti Bílé Kar-

paty, kterou pak i několik let vedl. Poté se stal vedoucím nově založeného střediska Agentury ochrany přírody a krajiny ČR ve Zlíně, a nakonec zakotvil v Muzeu Vysočiny v Jihlavě, kde působí dodnes.

Se sbíráním hmyzu začal, když mu bylo 6 let. V 15 letech se zaměřil na brouky (Coleoptera), zejména kovaříkovité (Elate-ridae) a střevlíkovité (Carabidae). Zásadní změnu v Pavlově specializaci způsobila do značné míry nešťastná náhoda. V r. 1976 si na Břeclavsku při dobývání brouků z mrtvého dřeva prosekl levou dlaň dlátem a přetl si tři šlachy. Následující čtyři roky strávil v pracovní neschopnosti, věnoval se studiu mravenců (Formicidae) a stal se zapáleným a také velmi uznávaným myrmekologem. K broukům se již nikdy plně nevrátil. Později se kromě mravenců začal zabývat ještě sekáči (Opiliona).

Pavel je velmi literárně nadaný a tuto vložku dokázal geniálně snoubit se zájmem a láskou k přírodě. Od konce 80. let začaly v novinách a časopisech vycházet jeho bajky a pohádky, v naprosté většině pojednávající nějakým způsobem o přírodě a přírodních jevech. V r. 1996 založil spolu se dvěma kolegy časopis Bílé Karpaty, který vychází dodnes, nyní pod názvem Bílé – Biele Karpaty. Jakýmsi vrcholem jeho literární tvorby jsou autorské knihy primárně určené dětským čtenářům. Na počátku 90. let inicioval vznik Přírodovědného klubu v Uherském Hradišti, který za dobu své existence vydal 8 sborníků a 12 monografií ve formě suplementu. Pavel po celou dobu fungoval jako výkonný redaktor sborníků, a navíc sháněl od sponzorů finanční prostředky na vydávání časopisu. Po jeho přestěhování do Jihlavy však nikdo toto břímě nepřevzal a klub zanikl.

Během působení na Správě CHKO Bílé Karpaty přizval a přilákal spoustu badatelů, a tak se toto dříve poněkud opomíjené

1 Zoolog a ochranář přírody Pavel Bezděčka obdržel v letošním roce čestné ocenění České společnosti entomologické za popularizaci entomologie a osvětovou činnost. Foto J. Rolčík

pohoří stalo jednou z přírodovědně nejlépe prozkoumaných oblastí v ČR. V Uherském Hradišti vedl v místním Domě dětí a mládeže přírodovědný a entomologický kroužek (1985–95) a patřil k oblíbeným lektorům Akademie třetího věku (1999–2006). Za osvětovou práci a publikační činnost, která je velice bohatá a pestrá, obdržel Pavel v r. 2000 Cenu města Uherské Hradiště za ekologii. Ve svých aktivitách nijak nepolevil ani na novém působišti v Jihlavě, naopak je spíše ještě rozšířil.

V textu jsou shrnuta jen základní fakta týkající se Pavlovy osobnosti. Podrobnější informace o oceněném najdete v laudatiu u příležitosti jeho 70. narozenin uveřejněném v časopise Acta Carpathica Occidentalis (2022, 13: 81–88).

Výbor ČSE vítá návrhy na vhodné adepty pro ocenění. Případné návrhy se zdůvodněním, proč by měl být vybrán váš kandidát nebo kandidátka, zasílejte na e-mailovou adresu Společnosti (entospol@gmail.com).

Více informací najdete na <https://www.entospol.cz>